
Joseph Meyer

Andersom denken

Het onvoorwaardelijke
basisinkomen

**Rekening houdend met de gevolgen voor
tewerkstelling, energie en geldsysteem**

**Uitgever:
VZW VIVANT – fractie in het parlement
van de Duitse gemeenschap in België**

Impressum

© 2007 by Joseph Meyer, Klosterstraße 40, 4780 St. Vith (B)
Alle rechten voorbehouden
ISBN 978-3-86712-013-5

Layout: Andreas Hock

Illustraties binnenin: met vriendelijke toestemming door de
"Solarenergie-Förderverein Deutschland e.V."
bewerkt door Hubert Schäfer

Illustratie op de omslag: Hubert Schäfer

Drukkerij en boekbinderij: Grenz-Echo printing, Vervierser
Straße 97, 4700 Eupen (B) www.grenzecho.be

Printed in Belgium

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	5
2.	Inleiding	7
3.	Wereldwijde problemen, hun oorzaken en de oplossing kort samengevat.....	9
4.	Vrije baan voor de economie (2).....	13
5.	Inschattingsfouten met betrekking tot "energie" (4)	15
6.	Inschattingsfouten met betrekking tot ons Euro - geldsysteem.....	25
7.	Het Onvoorwaardelijke Basisinkomen – OBI	33
	A. Historische achtergrond	33
	B. Voordelen van het onvoorwaardelijke basisinkomen (16)	34
	C. Noodzaak van het onvoorwaardelijke basisinkomen	37
	D. Financiering van het OBI.....	39
	E. Het OBI en het geldsysteem.....	40
8.	Het bindende referendum op volksinitiatief: Een politieke noodzaak?	47
9.	Veel positiefs over de klimaatbeheersing dankzij een politiek van zero-emissie zonder kernenergie!	51
10.	Samenvatting	55
11.	Slotgedachte	57
12.	Dankbetuigingen	59
13.	Bibliografie	61

1. Voorwoord

Dat het in de politiek zo niet verder kan, weten de mensen in Brussel en Berlijn net zo goed als in Calcutta of Mexico city. In een wereld, die over een vroeger nooit geziene rijkdom beschikt, lijden tegenwoordig meer mensen armoede en honger dan ooit tevoren. Dit geldt zelfs voor mensen in onze westelijke hemisfeer, die altijd al de rijkste op deze aardkluut was. Niettegenstaande de mensen hier nog in een voor hen gespannen sociaal net vallen, toch hebben ze een toenemende angst voor hun toekomst, een zeer begrijpelijke angst, gezien de steeds toenemende werkloosheid en de fantasieloze politiek van onze regeringen.

Als oplossing kennen en propageren de universitaire experts voor dit thema, de economen, slechts één oplossing: loonmatiging en meer en langer werken. Ze bevelen de politici aan, sociale uitkeringen steeds verder te verlagen en ze aan steeds meer voorwaarden te koppelen. In Duitsland bvb. aan de voorwaarde, om een job te aanvaarden aan het laagste loon, zelfs wanneer deze ver onder de tarieven liggen, onderhandeld door de vakbonden en zelfs dan, wanneer deze op geen enkele manier overeenstemt met de kwalificatie van de werkzoekende.

En de politici zetten deze recepten trouw om, in Groot-Brittannië zoals in Duitsland, in Frankrijk, Spanje, Italië en waar al niet in ons ooit zo rijk Europa?

Deze politiek is totaal onaanvaardbaar, daar ze tot steeds meer armoede voert en tegelijk ook de slagkracht van de ondernemingen verzwakt.

Mensen, die erkend hebben, dat deze koers naar een economische en maatschappelijke impasse voert, wenden zich steeds sterker naar alternatieve economische en sociale concepten. Daarbij hoort ook het concept van het onvoorwaardelijke basisinkomen, waarvan Joseph Meyer, de auteur van dit werk, de basis en de werking beschrijft.

De idee van het basisinkomen is gebaseerd op het feit dat de economie van het derde millennium, dankzij de technologische ontwikkeling, de hoogst mogelijke productie- en groeiquota met steeds minder menselijke werkkraft bereikt. Waar de mens echter niet langer in zijn levensonderhoud kan voorzien door de "verkoop" van zijn werkkraft, dient de geautomatiseerde economie de bestaanszekerheid van de mensen over te nemen.

Joseph Meyer beperkt zich er niet toe, de realisatie van de idee "basisinkomen" aan te bevelen. Hij toont ook de te volgen wegen voor de financiering ervan. Alternatieve wegen, die ook in de steeds uitgebreider wordende literatuur over het basisinkomen nog niet te vinden zijn. Zo toont hij bijvoorbeeld aan, op welke (onverstandige) manier het in Europa overheersende model ter financiering van de sociale zekerheid, de factor arbeid met steeds stijgende kosten belast (zogenaamde "loonlasten") en tegelijk het verbruik van energie subsidieert.

Een ander probleemgebied, dat Joseph Meyer hier behandelt, gaat over de werking van ons geldsysteem, in het bijzonder de wisselwerking tussen rente en rente op rente. Dat geldt tegenwoordig de maat van alle dingen geworden is, dat ook de "productie" van geld, via de speculatie met valuta en aandelen, voor veel bedrijven sinds lang de centrale opdracht geworden is, waardoor de oorspronkelijke doelen van de ondernemingen, de mensen hoogwaardige goederen en diensten ter beschikking te stellen, op de achtergrond geraakt zijn, heeft enorme uitwerkingen – en nagenoeg allemaal zijn ze over het geheel van de economie gezien negatief.

Joseph Meyer toont de noodlottige werkingsmechanismen aan. Het is aan ons allen, ons daarover een mening te vormen, of dit systeem niet in vraag gesteld en hervormd dient te worden.

Günter Sölken

2. Inleiding

Albert Einstein zei het op zijn manier:

"De problemen, die opgelost dienen te worden, kunnen niet opgelost worden met de denkwijze, die deze problemen veroorzaakt hebben."

Schijnbaar is het niet zo moeilijk om op een nieuwe manier te denken, maar wel om van de oude denkwijze los te komen.

Wellicht kan wat ik hier neergeschreven heb van mijn voordracht over hetzelfde thema, bijdragen tot het vaststellen van de waarheid, volgens de aanbevelingen van Wolfgang Goethe, die schreef:

"Men moet het ware steeds herhalen, omdat ook de dwaling steeds opnieuw rondom ons gepredikt wordt."

Wie zou al tot die weinigen willen behoren, die, zoals Bertrand Russel schreef, liever zouden sterven dan na te denken, en die dat ook daadwerkelijk doen ...

3. Wereldwijde problemen, hun oorzaken en de oplossing kort samengevat

1) De opwarming van het klimaat:

Eindelijk is er nu meer aandacht voor dit probleem, aangezien de sceptici steeds minder vaak aan het woord gelaten worden in de media. Het gevaar ligt in de snelheid, waarmee de mensen de atmosfeer veranderen door de broeikasgassen.

Onze energievoorziening met de fossiele energiedragers kolen, minerale olie en aardgas is de oorzaak. De oplossing is mogelijk, of beter gezegd is nog mogelijk, door een reductie met 55% van het wereldwijde energieverbruik en het gelijktijdig intensief inzetten van alle vormen van duurzame energie om de nog overblijvende vraag naar energie af te dekken ⁽¹⁾. Hierbij speelt de energieprijis een centrale rol, zoals verder voorgesteld.

2) De schuldenlast

We zijn gewoon geworden aan een alomtegenwoordige schuldenlast, en we stellen ons sinds lang geen vragen meer naar de oorzaken van deze automatisch verlopende ontwikkeling. Tegelijk is de situatie overal ter wereld gewoonweg dramatisch!

In Duitsland ligt de openbare schuld in 2006 rond de 1,465 biljoen Euro! Natuurlijk komen daarbij nog de schulden van de ondernemingen en van de huishoudens. Alleen al voor het betalen van de interesten van de staat dient de belastingbetaler 75 miljard Euro per jaar opbrengen.

In België ligt de openbare schuld in verhouding zelfs nog 80% hoger. Op 31 augustus 2006 bedroeg zij 281,7 miljard Euro.

In Frankrijk dienen 85% van de inkomstenbelastingen enkel en alleen om de interesten te betalen. De lijst kan naar believen met andere landen verder gezet worden.

Waar ligt de oorzaak van deze miserie?

De oorzaak ligt zonder twijfel in ons geldsysteem. Maar geld is geen vak aan de faculteiten voor economische wetenschappen. Het is daar echter de allerhoogste tijd voor, zoals ik zal beschrijven!

3) De werkloosheid

Volledige werkgelegenheid in de klassieke betekenis zal er in de industriële naties wel niet meer kunnen komen, dit vanwege de technische ontwikkeling en de globalisering. We dienen daarom deze beide oorzaken, die de tewerkstellingsgraad afbouwen, te onderzoeken en na te denken over de drie productiefactoren, werk, kapitaal en energie. We dienen echter tegelijk opnieuw te definiëren wat we in onze maatschappij "waardigheid verschaffende arbeid" willen noemen, want er is voldoende werk voor iedereen! Om deze braakliggende schat aan arbeidsmogelijkheden te kunnen incasseren, dienen we het onvoorwaardelijke basisinkomen (OBI) te gebruiken en de hervorming van het geldprobleem beheerst aan te pakken!

4) De bedreiging van de sociale zekerheid: Pensioen, Gezondheid, Bijstandsuitkeringen

De financiering van de sociale zekerheid gebeurt nog steeds met de sociale bijdragen van ondernemers en via de inkomstenbelasting. Daardoor verhoogt de drijfveer voor de ondernemingen om te automatiseren en om de productie te verhuizen naar lagelonenlanden, ook boomt daardoor de parallelle arbeidsmarkt.

Andersom denken betekent in dit geval: weg van de lasten op arbeid met belastingen en sociale bijdragen, en de belasting verschuiven naar de producten en naar het verbruik van energie en grondstoffen.

Dan verliest het zwartwerk zijn negatieve uitwerking voor de staat en de uit lagelonenlanden ingevoerde waren dragen ook bij in de financiering van onze sociale voorzieningen.

5) De ongelijke verdeling van de rijkdom

Van oudsher gaapt een brede kloof tussen de rijke industrielanden en de arme ontwikkelingslanden. In Afrika hebben in het jaar 2006 meer dan 200 miljoen mensen honger! Ik wil er hier niet dieper op ingaan, noch de veelvuldige oorzaken van deze dramatische situatie proberen te analyseren: Ze hangt echter in aanzienlijke mate samen met de onderdrukingsmethodes van de industrielanden.

Nieuw is nu echter, dat ook in de industrielanden de kloof tussen arm en rijk steeds breder wordt. In 2006 werden in de zogenaamd "rijke" EU – landen 65 miljoen mensen geteld die in armoede leven. In België leeft in 2006 15% van de bevolking in absolute armoede en zonder de meest verschillende tegemoetkomingen door de staat, zou dit percentage rond de 27% liggen!

In Duitsland werd in 2006 het simpele feit van het krijgen van een kind, een factor die bijdraagt tot de armoede. Met een opvoedingstoelage vanaf 2007 zou dit enigszins bijgestuurd worden.

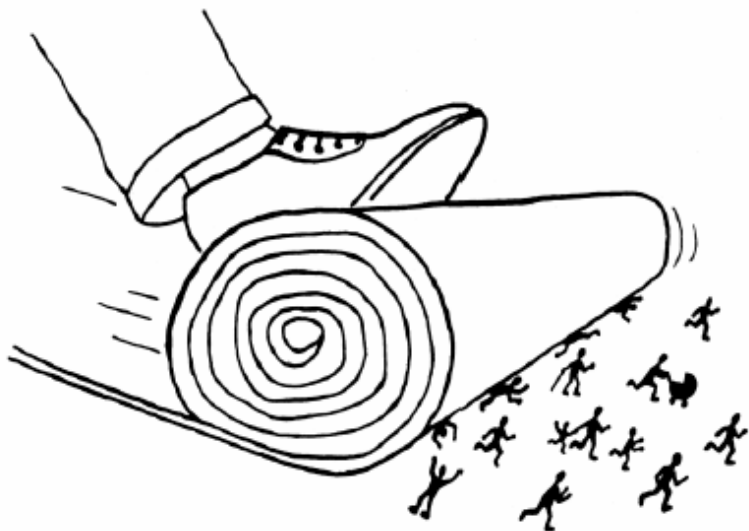
Net als de openbare schuld wordt de eigenlijke oorzaak van de onrechtvaardige verdeling van de rijkdommen door de raadgevende experts en door de politieke beslissingsdragers ofwel volkomen miskend ofwel verdrongen. De oorzaak ligt in ons Euroschuld – geldsysteem en binnen dit systeem is de interest, respectievelijk de samengestelde interest, de wortel van alle kwaad!

De experts en toppolitici krijgen, als wondermiddel voor alle economische en sociale problemen, geen andere invallen dan de eis naar een kwantitatieve groei van de economie.

4. Vrije baan voor de economie ⁽²⁾

Na de tweede wereldoorlog is bij de politieke verantwoordelijken de overtuiging tot stand gekomen, dat economische groei zowel volledige tewerkstelling als welstand voor iedereen garandeert. Om die reden bepaalt de neoliberale economische doctrine sinds enkele decennia de beslissingen van de ministers van economie en van financiën van de industrielanden. Neoliberaal betekent: "Geef de industrie de best mogelijke voorwaarden, dan zal ze ook voor groei en volledige tewerkstelling zorgen."

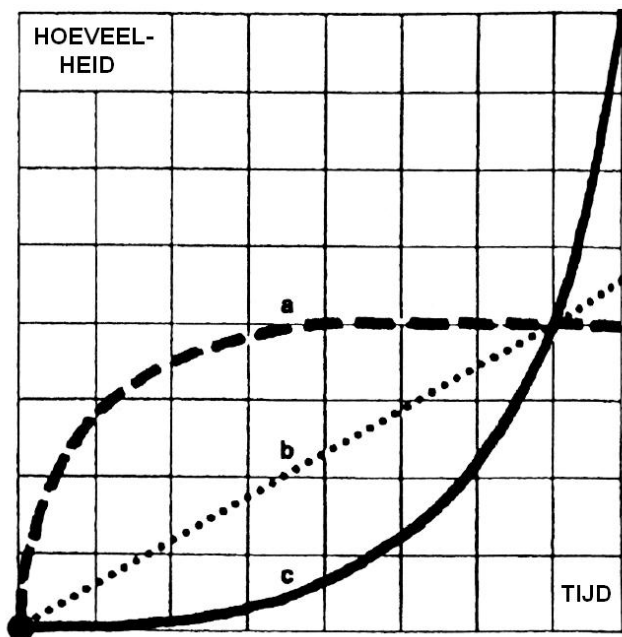
Vandaar de slogan ⁽²⁾:

Vrije baan voor de economie

Dat de industrie dit pact sinds lang heeft opgezegd in de geglobaliseerde markt, wordt precies op dezelfde manier over het hoofd gezien als het feit, dat kwantitatieve economische groei ondertussen in essentie bereikt wordt op kosten van de sociale verworvenheden en van het milieu, en, niet te vergeten, met behulp van een wereldwijde verkwisting van de natuurlijke hulpbronnen.

Een blik op verschillende groeigrafieken (3) is de moeite waard, alhoewel voor ons, mensen, enkel de natuurlijke groeigrafiek denkbaar is.

Natuurlijke groei, curve a, begint snel en mondt dan uit op een plateau.

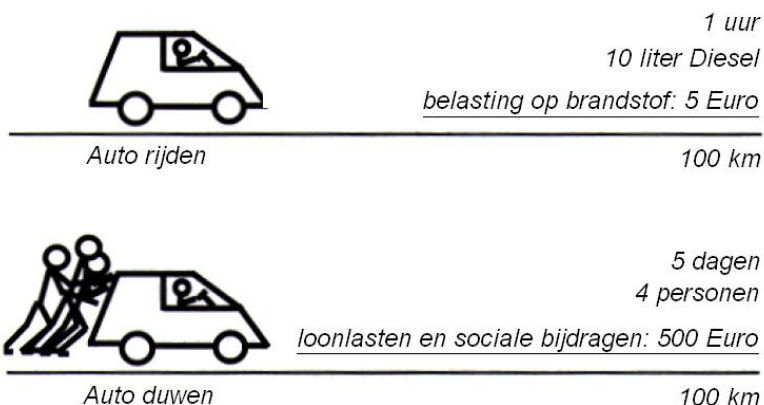
Lineaire groei, lijn b, en vooral exponentiële groei, curve c, begint langzaam en stijgt dan zo snel, dat hij ergens in een debacle moet eindigen. De natuur kent exponentiële groei enkel bij boosaardige tumoren, en daar bewerkstelligt deze exponentiële groei ook de dood van het organisme dat de tumor draagt en daarmee de dood van de tumor zelf.

Economische groei en de praktijk van de interest en de samengestelde interest van ons geldsysteem volgen ook een exponentiële curve!

5. Inschattingsfouten met betrekking tot "energie" ⁽⁴⁾

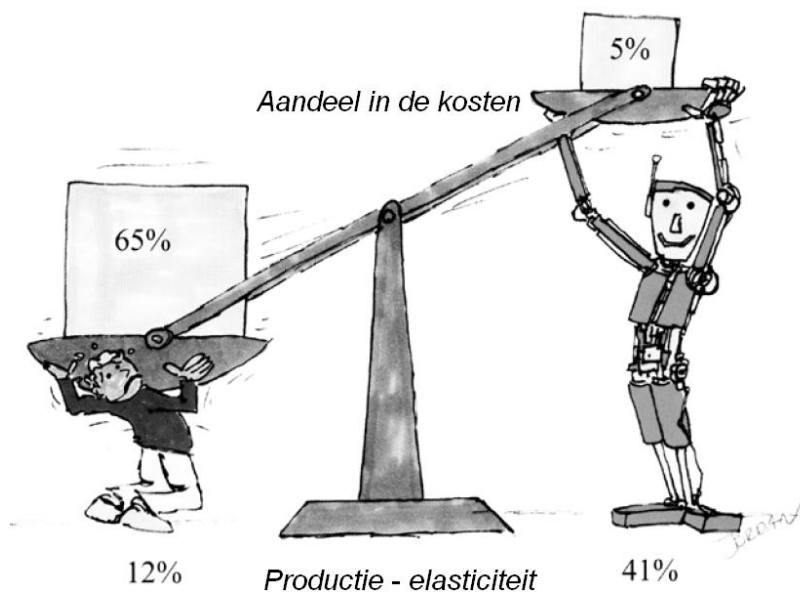
Eén van de redenen waarom de politici in de industriële naties er niet in slagen de werkloosheid en de moeilijkheden met de sociale zekerheid te beheersen, bestaat erin, dat ze de werkelijke capaciteit van de productiefactor "energie" niet correct inschatten ten opzichte van de productiefactor "arbeid". Een eenvoudig voorbeeld ⁽⁴⁾ kan dit het best aantonen:

Een autohandelaar dient een personenwagen af te leveren bij een klant, die 100 km ver woont. Hij heeft twee mogelijkheden om deze opdracht uit te voeren:

1. Bovenste afbeelding: Hij giet 10 liter brandstof in de tank en rijdt de auto naar de klant toe. Dit duurt 1 uur en de autohandelaar betaalt alles bij elkaar 5 Euro aan belastingen (op de brandstof).
2. Onderste afbeelding: Hij laat de personenwagen door zijn personeel naar de klant duwen. Er zijn drie man nodig om te duwen en één man zit aan het stuur. Dit duurt een vijftal dagen en de autohandelaar betaalt daarvoor 500 Euro aan loonlasten en sociale bijdragen.

Onderstaande grafiek ⁽⁶⁾ verduidelijkt deze wanverhouding:

Wanverhouding tussen arbeid en energie

Aan de universiteit van Augsburg hebben professor Kümmel ⁽⁵⁾ en zijn team berekend, dat aan de ene kant de capaciteit, de productie – elasticiteit van de productiefactor "energie" 3,4 keer groter is dan die van de factor "arbeid", maar dat aan de andere kant het kostenaandeel van de factor "energie" 13 keer kleiner is dan deze van de productiefactor "arbeid".

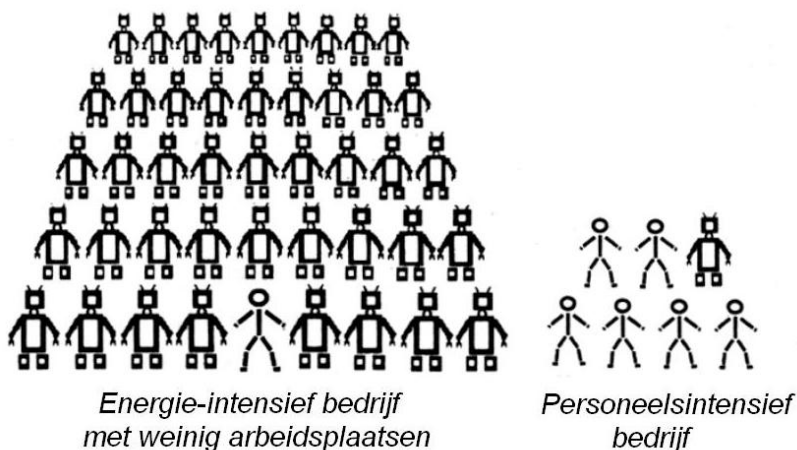
Het is daarom niet verwonderlijk, dat de productiefactor "kapitaal" steeds meer een verbond heeft gesloten met de factor "energie" en dat ook steeds verder doet.

De factor "arbeid" komt daardoor steeds meer in de achterhoede terecht.

De industriële investeringen evolueren naar energie-intensieve bedrijven met slechts weinig arbeidsplaatsen.

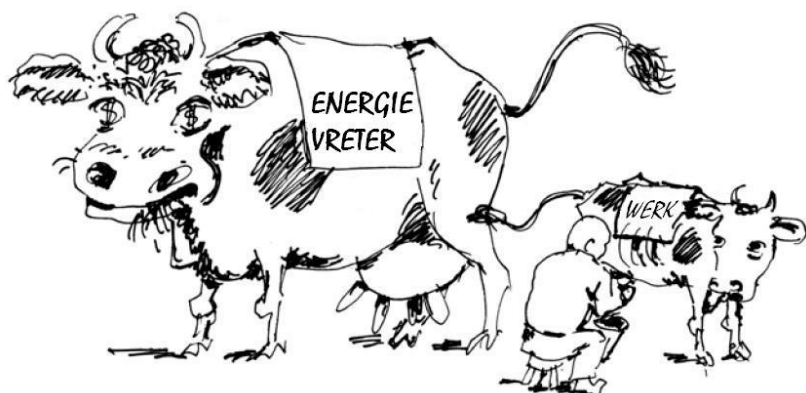
En de kansen van personeelsintensieve bedrijven, bijvoorbeeld bedrijven die herstellingen doorvoeren, dalen steeds verder. Dankzij de goedkope energie blijven ook veel grondstoffen (cement, koper, staal, kunststofgranulaat) nog steeds niet duur, niettegenstaande er sinds kort al een stijging in de grondstofprijzen merkbaar is. Door deze situatie kan de industrie verder investeren in de hulpbronnen verkwistende, automatische productie van wegwerpgoederen en goedkope producten. Het behoud van hulpbronnen en zorg voor milieu en klimaat worden er het slachtoffer van.

Deze, voor arbeidsplaatsen nefaste, ontwikkeling is in het onderstaande diagram ⁽²⁾ voorgesteld:

Hetzelfde geldt voor de landbouw: De zogenoemde "Intensieve landbouwbedrijven" zijn gebaseerd op het energie-intensieve gebruik van grote machines, van kunstmest en van chemische verdelgingsmiddelen. De personeelsintensieve biologische landbouwbedrijven van onze voorouders werden verdrongen en leiden vandaag slechts nog een bestaan als randfenomeen.

Men stelt dus vast, dat de staat met zijn belastingen en sociale bijdragen de verkeerde productiefactor belast. Bij wijze van spreken wordt de verkeerde koe gemolken:

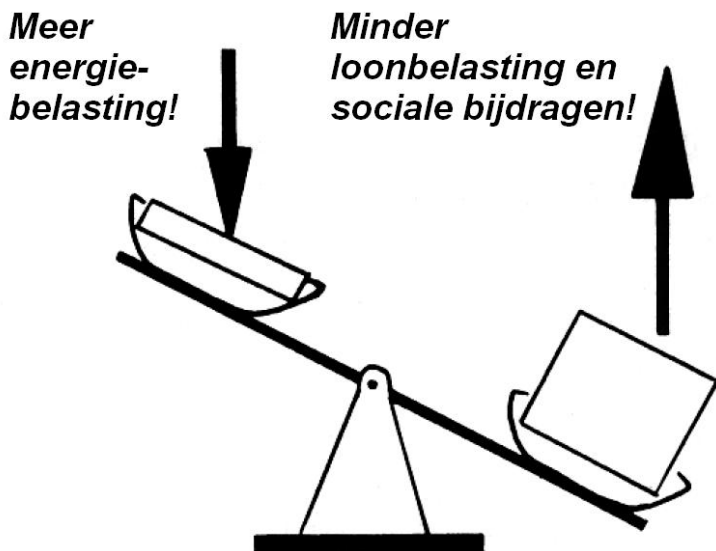
DE STAAT MELKT DE VERKEERDE KOE !

Ondertussen zijn de vakbonden, vanwege de globalisering van de arbeidsmarkt, elk pressiemiddel kwijt geraakt. Hoewel de politiek en de werknemers door de multinationale ondernemingen gechanteerd worden, blijven ze rationaliseren respectievelijk delokaliseren.

Sinds enkele jaren groeit bij enkele verantwoordelijke politici dan toch, weliswaar nog schuchter, het besef, dat de loonlasten dienen verlaagd te worden. Zo wordt het op zijn minst mogelijk om de bestaande arbeidsplaatsen in ambachten en nijverheid te behouden en er eventueel bijkomende te creëren. Hoe dat echter dient te gebeuren, daarover kunnen de raadgevende geleerden het niet eens worden!

Het antwoord hierop ligt nochtans voor de hand. Het werd al door Jürgen Grahl overtuigend beschreven (7):

Het evenwicht kan opnieuw hersteld worden door verhoging van de belastingen op energie in combinatie met een verlaging van de sociale bijdragen en van de belasting op het loon!

Wie echter hogere belasting op energie invoert, grijpt niet enkel in op de arbeidsmarkt en op de economische parameters van de productieprocessen, maar hij belast ook de begroting van de gezinnen met hogere kosten voor energie.

Hiervoor heeft de "Solarenergie-Förderverein" (4) (vereniging voor het promoveren van zonne-energie) de volgende eenvoudige en tegelijk geniale oplossing uitgewerkt: De compensatie voor de gezinnen gebeurt

met een persoonlijke "energiecheque", die gefinancierd wordt uit de pot van de hogere energiebelasting.

Kort samengevat de essentiële getallen voor Duitsland:

Jaarlijks stroomverbruik:	Door de ondernemingen betaalde sociale bijdragen: circa 195 miljard Euro/jaar
Aandeel van de ondernemingen: 1660 miljard kWh	Financiering via de stroomprijs: 195 miljard/1.660 miljard = 0,117 Euro/kWh
Aandeel van de gezinnen: 840 miljard kWh	

Om de sociale bijdragen via de stroomprijs te financieren, dient de stroomprijs € 0,117 of 11,7 Eurocent per kWh verhoogd te worden.

De meerinkomsten aan belastingen door het stroomverbruik der gezinnen bedraagt dan:

$840 \text{ miljard kWh} \times € 0,117/\text{kWh} = 98 \text{ miljard Euro.}$

Per inwoner in Duitsland kan op die manier: $98 \text{ miljard Euro} / 80 \text{ miljoen inwoners} = € 1.200,00 / \text{jaar}$ of € 100,00 per maand op een "energiecheque" uitbetaald worden.

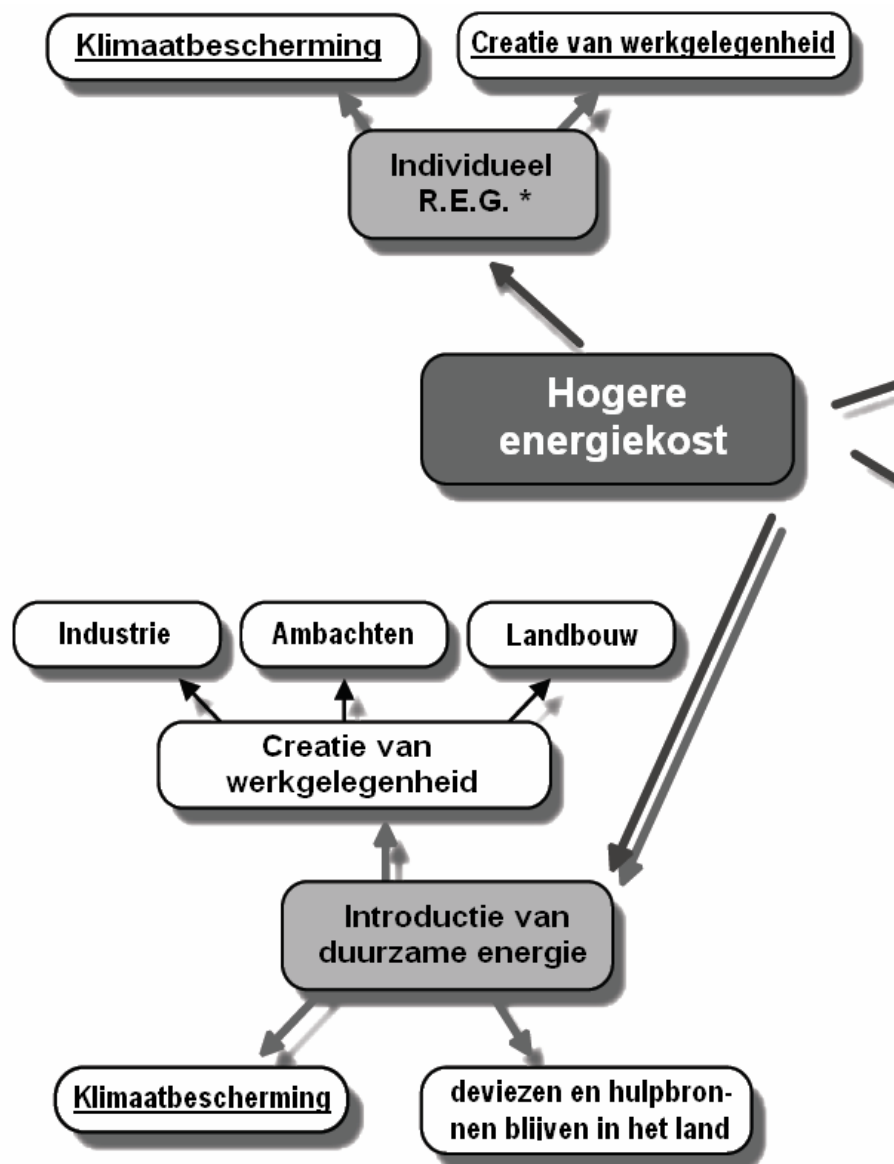
Voor een familie met 4 personen maakt dat een bedrag van € 400 per maand of € 4.800 per jaar.

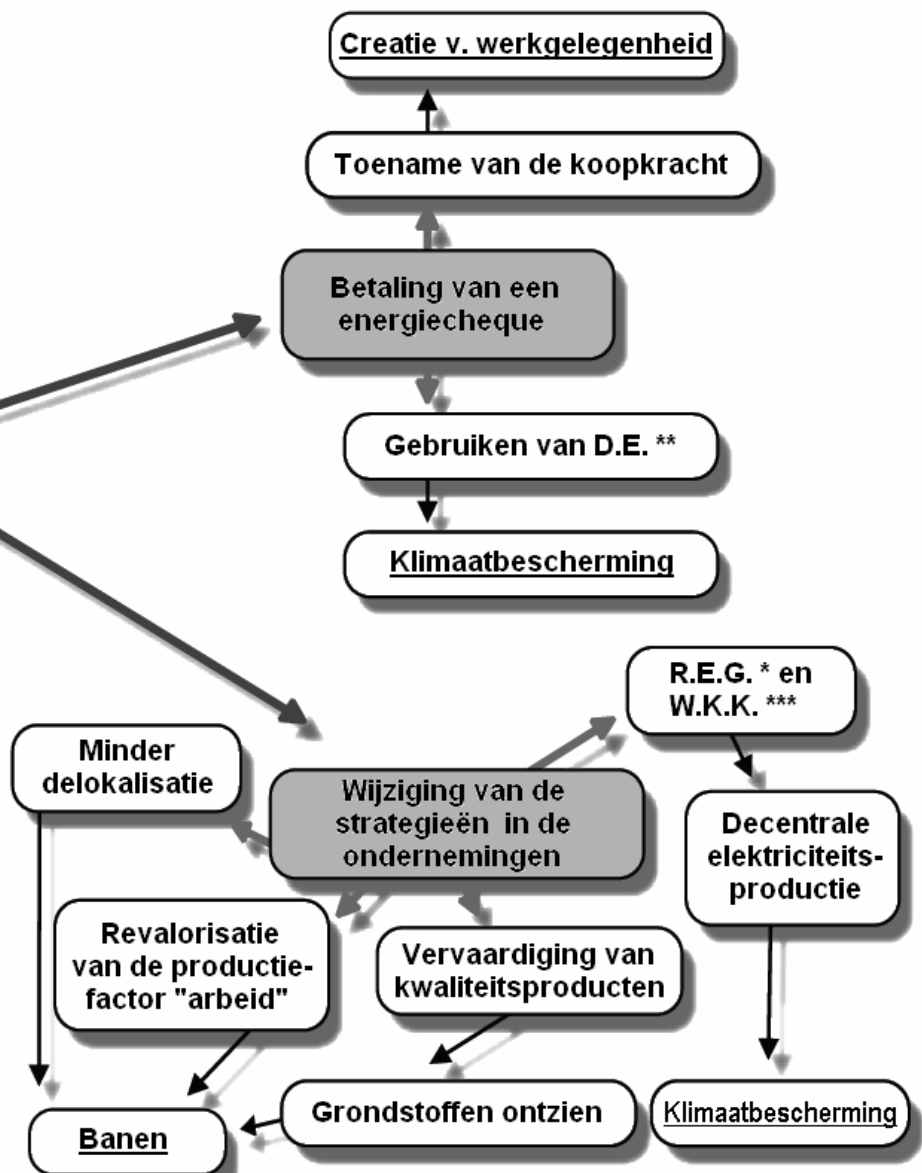
De meerkosten bij een stroomverbruik van 5.000 kWh belopen slechts €585 per jaar.

De bevolking zal er op die manier belang bij hebben om, dankzij de hogere energiebelasting, een energiecheque te ontvangen.

De positieve uitwerkingen van een **progressieve en te voorziene stijging van de energieprijzen** kunnen als volgt worden samengevat:

1. Individuele maatregelen voor energiebesparing (REG of rationeel energiegebruik): bvb. warmte-isolatie van het huis.
Daardoor wordt tevens nieuwe arbeidsgelegenheid en klimaatbescherming bereikt? De mensen en de bedrijven zullen slechts ernstig overwegen energie te sparen als energie ook werkelijk duurder geworden is!
2. Betaling van een persoonlijke "energiecheque": daardoor worden de meeruitgaven voor het duurder worden van de energie zelfs overgecompenseerd, de koopkracht verhoogt en het gebruik van duurzame energiebronnen wordt mogelijk gemaakt. Opnieuw bereikt men hiermee dus nieuwe arbeidsgelegenheid en klimaatbescherming.
3. Verandering van de strategie in de ondernemingen:
 - Maatregelen voor energiebesparing en gebruik van warmtekrachtkoppeling (WKK).
 - Voor het aanmaken van grondstoffen (bvb. cement, koper, kunststofgranulaat, kunstmest, enz.) wordt veel energie gebruikt. Daar energie goedkoop is, blijven de grondstoffen goedkoop. Daarom produceert de industrie steeds meer louter automatisch vervaardigde, dichtgelaste wegwerpproducten.
Wanneer energie en daardoor de grondstoffen echter duurder worden, dan zal de industrie eerder geneigd zijn kwaliteitsproducten te vervaardigen die hersteld kunnen worden, teneinde zuiniger te kunnen omgaan met de duurdere grondstoffen.
 - Dankzij de verlaging van de loonlasten verhuizen bedrijven minder vaak naar lagelonenlanden.
Alles bij elkaar worden hierdoor nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd en worden de hulpbronnen en het klimaat ontzien.

* R.E.G. = Rationeel EnergieGebruik

** D.E. = Duurzame Energie

*** W.K.K. = WarmteKrachtKoppeling

4. Bevorderen van het gebruik van duurzame energiebronnen door middel van een belastingsverlaging van de verschillende door de zon gevoede energiebronnen (duurzame energie). Ook hierdoor worden steeds meer arbeidsplaatsen gecreëerd in de industrie en de ambachten, maar ook in de landbouw. Bovendien beschermt men hiermee het klimaat en ontziet men de eindige fossiele hulpbronnen.

In de jaren 90 bracht in Denemarken een consequent systeem van ecobelasting en ecobijdragen een stimulans teweeg voor investeringen in het milieu ontziende technologieën. Dankzij deze inkomsten kon een aanzienlijke verlaging van de sociale lasten en van de loonlasten gerealiseerd worden. Zo werd de werkloosheid in slechts enkele jaren drastisch teruggedrongen ⁽⁸⁾.

Tot slot nu een samenvattend diagram waarin de nauwe verbondenheid tussen toenemende energieprijzen, tewerkstelling en klimaat- resp. milieubescherming duidelijk getoond wordt.

6. Inschattingsfouten met betrekking tot ons Euro - geldsysteem

De geweldige uitvinding van het geld diende, oorspronkelijk, om de handel te vereenvoudigen. Zeer snel na de invoering van geldstukken uit verscheidene metalen, omwille van zijn nagenoeg onbegrensde houdbaarheid, die dan als valuta gebruikt werd, en men dit ruilmiddel daardoor, anders dan de vroegere ruilgoederen, kon oppotten, werd het geld zeer snel een commercieel product op zich. De zuivere financiële handel was geboren. Door de interest en de samengestelde interest heeft deze handel in geld door de eeuwen heen steeds weer armoede, economische crisissen en oorlogen veroorzaakt. In deze korte uiteenzetting kan natuurlijk de uitgebreide achtergrondinformatie en de samenhang enkel kort aangeroerd worden. Ik verwijs daarom naar de in de bibliografie onder "Geldwezen" ⁽⁹⁾ aangegeven bronnen van informatie.

Bijzonder aan te bevelen is een korte humoristische online videofilm van Max von Bock over de aard van het geld: "10-puntenplan voor de efficiënte uitbuiting van een planeet met halfintelligente levensvormen". De film kan op de aangegeven internetpagina ⁽¹⁰⁾ gedownload worden.

In het boek "Geld zonder rente noch inflatie" beschrijft Margrit Kennedy ⁽¹¹⁾ principiële misverstanden met betrekking tot de functie van geld.

Drie daarvan wil ik hier in het weerhouden:

1. De veronderstelling dat ons geldsysteem alle mensen gelijkmatig zou dienen: deze veronderstelling is vals. Wat wel correct is, is dat in ons interest - geldsysteem 80% van de mensen erop bijbetalen, 10% van de mensen winnen noch verliezen en de laatste 10% incasseren.
Met andere woorden, 80% van de bevolking slooft zich af, opdat de rijkste 10% automatisch steeds rijker worden. In Duitsland wordt op deze wijze dagelijks € 800.000 van de werkende bevolking herverdeeld naar de geldbezitters.
2. Ook de veronderstelling, dat we alleen interest zouden betalen wanneer we geld lenen, is vals. Wat wel correct is, is dat de prijzen van producten en diensten voor 30 tot 50% uit interesten bestaan. Dit hoge aandeel in de prijs van producten omvat enerzijds de debetrente, die de ondernemers voor opgenomen kredieten aan de banken dient te betalen. Anderzijds echter, en vooral, zitten ook de door de ondernemer aan de Staat te betalen belastingen en de sociale bijdragen vervat in de prijs van de producten. De staat dient dergelijke hoge belastingsschijven op te eisen, daar het grootste deel van deze belastingssinkomsten wegvloeit naar de betaling van interesten op de schulden van de Staat aan de private commerciële banken. Het interestaandeel in de huurprijzen is nog meer buitensporig, met cijfers van 70 tot 80%.
3. Vanwege onze persoonlijke ervaring met natuurlijke groei, die blijft duren tot aan een optimale grootte en dan stopt, onderschatten we de zware consequenties van een exponentiële groei op het gebied van economie en geldwezen.

Twee bekende voorbeelden kunnen één en ander verduidelijken:

Eerste voorbeeld: De "Joseph-Pfennig" ⁽¹²⁾: Had Jozef, bij de geboorte van zijn zoon Jezus, 1 Pfennig (0,5 Cent), aan 5% samengestelde interest belegd, dan zou deze Pfennig in 1990, dankzij de samengestelde interest, gegroeid zijn tot de waarde van 134 miljard gouden bollen met het gewicht van onze aarde. Bij een eenvoudige optelling van de jaarlijkse interesten van 0,025 Cent zou de opbrengst op die 1990 jaren precies 49,75 Cent geweest zijn, minder dan een halve Euro!

Tweede voorbeeld: Wanneer een som van 100.000 Euro belegd wordt gedurende 100 jaar, aan een interestvoet van 7%, dan brengt dit 700.000 Euro aan interesten op. De samengestelde interest bedraagt echter € 86.771.663!

In het geldsysteem is dus een "structuurfout" ingebouwd, namelijk het feit dat het geld opgehoopt, resp. gehamsterd kan worden en op deze wijze kunnen er interesten mee afgedwongen worden. Sinds 1913, bij de stichting van de internationale bankalliantie in Parijs, is daar nog een tweede zwaarwichtige foutieve ontwikkeling bijgekomen. Niet de Staten, maar de private commerciële banken bezitten de eigenlijke soevereiniteit om geld te creëren. Ons Euro – geldsysteem is in werkelijkheid een "schulden - geldsysteem", dat door de private commerciële banken in hun eigen voordeel gestuurd wordt ⁽¹³⁾.

Om dat te begrijpen, dient men na te gaan, hoe het geld eigenlijk in omloop komt.

Naast de geringe geldhoeveelheid – minder dan 1% - die onder de vorm van munten en biljetten, door de nationale banken van de lidstaten worden geslagen en gedrukt, ontstaat praktisch al het nieuwe geld vanuit "het niets" ⁽¹³⁾, bij het verlenen van kredieten door de private commerciële banken.

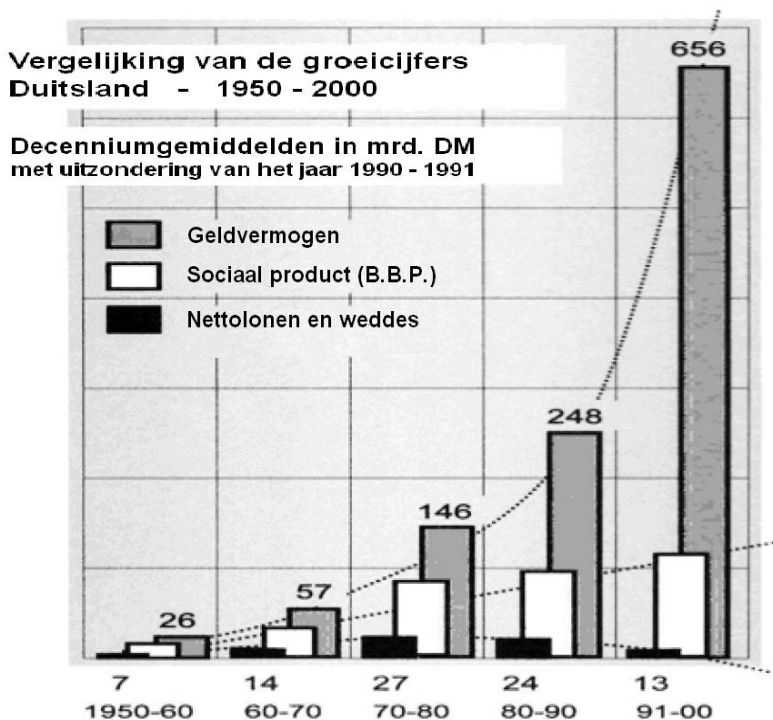
Natuurlijk incasseren de banken daarvoor miljarden aan interesten, die eigenlijk aan de bevolking toebehoren. De private commerciële banken behouden deze interesten echter voor zichzelf. De exponentiële en vernietigende werking die uit de samengestelde interesten voortvloeit kan zeer eenvoudig in enkele stappen opgetekend worden:

1. Bij economische groei is voortdurend nieuw geld nodig, opdat bijkomende waren geproduceerd en geconsumeerd zouden kunnen worden.
2. Dit geld komt via kredieten in de geldomloop van de economie.
3. De kredieten dienen volkomen gedelgd te worden, het ontleende geld dient dus volledig terugbetaald te worden.
4. Bovendien dienen echter ook nog de door de bank geëiste interesten opgebracht worden: daarvoor wordt het noodzakelijke een nieuw krediet op te nemen, opnieuw tegen interesten.
5. Op deze wijze incasseren de private commerciële banken interesten op de interesten, de samengestelde interesten.
6. Voortdurende economische groei is noodzakelijk, alleen al voor het opbrengen van de interesten.
7. De spiraal van de herverdeling van arm naar rijk is geactiveerd en de ineenstorting is voorgeprogrammeerd.

Er werden al enkele getallen aangehaald, ter verduidelijking van de staatsschuld in Duitsland, België en Frankrijk. Het meest veelzeggend is de conclusie, dat de economische kringloop, op basis van het foutieve geldsysteem, 75% van de geldstromen – en tenslotte ook van de koopkracht – ziet verloren gaan aan interesten en belastingen.

Helemaal praktisch betekent dit: Met een correct geldsysteem zou 80% tot 90% van de bevolking slecht één derde tot één vierde van de huidige arbeidstijd moeten opbrengen, bij gelijk blijvende welstand!

De onderstaande grafiek geeft een plastische voorstelling van drie belangrijke grootheden tijdens de periode 1950 tot 2000. De grafiek komt uit het boek "Das Geldsyndrom - Wege zu einer krisenfreien Marktwirtschaft" (2001), (Het geldsyndroom – de weg naar een crisisvrije economie) ⁽³⁾, van Helmut Creutz. Men ziet het "natuurlijk" verloop van de curve van nettolonen en wedden in die periode, uitgezet naast de lineaire stijging van het Bruto Binnenlands Product en de exponentiële groei van het geldvermogen.

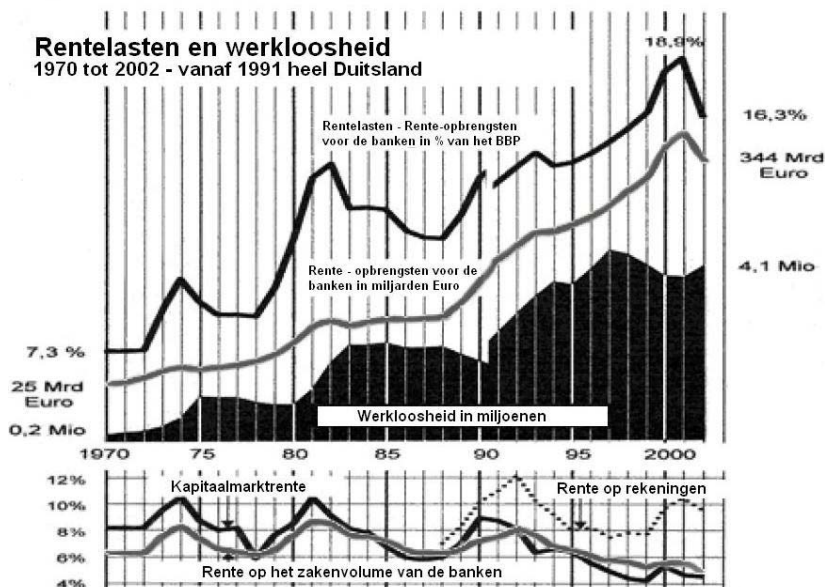
Bron: Bundesbank

© Helmut Creutz / Nr. 022

Heel nuchter bekeken, kan men besluiten, dat geen geld ter beschikking staat om hogere lonen en wedden te

kunnen uitbetalen of om nieuwe arbeidsgelegenheid te creëren, omdat dat geld automatisch in de toename van het geldvermogen vloeit.

Een tweede grafiek verduidelijkt, dat tussen de jaren 1970 en 2000 de stijgende krommes van werkloosheidscijfers, opbrengsten van bankinteressen en interestlasten parallel verlopen.

Een derde van de rentelasten, die de overheid in Duitsland dient op te brengen, zou voldoende zijn om de brutolonen van 4 miljoen mensen te betalen!

Omdat het "geldsysteem" voor raadgevers van de verantwoordelijke politici niet ter discussie kan gesteld worden en dan eventueel verbeterd zou kunnen worden, is het duidelijk dat zowel deze experts alsook de vertwijfelde politici paniekerig vóór de razendsnel naderende rentetrein uit hollen, hierbij steeds op dezelfde sporen blijvend met hun ideeën (14): Ze komen niet eens op het idee, eenvoudigweg van de sporen af te springen, d.w.z. gewoon hun denkwijze eens andersom te draaien!

Bij de reeds besproken "nieuwe gedachtesporen", met name de correctie van de inschattingfouten van de productiefactor "energie" en de correctie van de fout in het geldsysteem, komt nu een derde "nieuw gedachtespoor": Werk maken van een door de staat, aan alle burgers uit te betalen

Onvoorwaardelijke BasisInkomen (OBI)

7. Het Onvoorwaardelijke Basisinkomen – OBI

A. Historische achtergrond

Het idee van een basisinkomen is geenszins nieuw. De eerste overweging van een minimaal loon gaan terug tot aan het begin van de zestiende eeuw, met Thomas More (Engels Staatsman en humanist) en zijn vriend Juan Luis Vives (Spaans humanist en filosoof).

In de achttiende eeuw waren het Antoine Caritat (Markies van Condorcet) en Thomas Paine (medestichter van de USA), die probeerden de ellende van grote delen van de bevolking te bekampen met verschillende sociale modellen. Charles Fourier kende in "La Fausse Industrie" (1836) (De verkeerde industrie) elke mens het recht toe op onderdak en voedsel, omdat de maatschappij zelfs het primaire recht om te jagen, te vissen, vruchten te verzamelen en weidegrond te gebruiken afgenomen of beperkt had.

Een onvervalst basisinkomen werd dan voor het eerst voorgesteld door de Belg Joseph Charlier (1816-1896). Charlier (1848) zag in het aangeboren recht op land ook de motivering voor het recht van elke mens op een inkomen dat in het levensonderhoud zou voorzien. John Stuart Mill (1849) droeg een bestaansinkomen voor, dat onafhankelijk zou zijn van tewerkstelling.

Drie jonge onderzoekers aan de universiteit van Leuven, Paul-Marie Boulanger, Philippe Defeyt en Philippe Van Parijs, organiseerden in 1986 een congres met als thema het basisinkomen: Uit dit congres kwam een vereniging voort die de verschillende initiatieven voor een universeel basisinkomen (allocation universelle) in heel Europa samenbrengt, het B.I.E.N. (Basic Income European Network, intussen Basic Income Earth Network). Voor meer informatie over de historische achtergrond kan u de bibliografie over het basisinkomen raadplegen ⁽¹⁵⁾.

B. Voordelen van het onvoorwaardelijke basisinkomen ⁽¹⁶⁾

1. Het OBI en de tewerkstelling

Zowel de private ondernemers als ook de overheid als werkgever profiteren van een koopkrachtstijging van de bevolking.

Een hogere koopkracht bevordert en stabiliseert de binnenlandse conjunctuur. Zo is het niet verwonderlijk, dat succesvolle ondernemers zich inzetten voor de invoering van het onvoorwaardelijke basisinkomen, zoals reeds in de jaren negentig de Vlaamse ondernemer Roland Duchâtelet ^(17,18) met zijn partij VIVANT ⁽¹⁹⁾ en sinds enkele jaren, in Duitsland, de eigenaar van de drogisterijketen DM, Götz Werner ⁽²⁰⁾. Beide vragen naar de koppeling van een OBI aan een daling van de loonlasten.

Zo wordt het aanwerven van personeel ook voor de overheid als werkgever goedkoper, en de Staat zou zo de mogelijkheid hebben om het toenemende personeelsgebrek af te bouwen, bvb. in de sector van de sociale economie, maar ook in het onderwijs, in het wetenschappelijk onderzoek en in justitie.

De werknemers zouden dankzij het OBI de vrijheid terugkrijgen om soeverein te beslissen. Deze vrijheid wordt hen nu ontnomen door de dwang, een bestaansminimum te verdienen. Niet luiheid, zoals door veel critici als argument gebruikt, maar een toegenomen wil om te presteren zou er het gevolg van zijn.

De werknemers zouden niet meer zo chanteerbaar zijn als nu en ze zouden de mogelijkheid hebben, dat werk uit te zoeken dat het beste bij hen past. Ook de sprong naar de zelfstandigheid zou voor jonge mensen geen sprong in het diepe meer zijn. Werkgevers zouden sterker het bestmogelijke bedrijfsklimaat pogen te bieden, om goede werknemers te kunnen behouden.

Jobs die nu nog slechts een minderheid wil uitvoeren, zoals bvb. zware lichamelijke arbeid, onaangenaam werk, nacht- en ploegenarbeid, weekendwerk, enz. zouden dan beter betaald worden.

2. Het OBI en de maatschappij

Het is verbazingwekkend dat in de actuele politieke debatten ronde het OBI in Duitsland, precies de sociaal - democratische partij (SPD) en de vakbonden van dit oplossingsmodel voor de sociale wanverhoudingen absoluut niets willen weten. Vrezen ze voor een verlies aan invloed op de onderste bevolkingslagen? Ook de christen - sociale partijen CDU en CSU hebben het er blijkbaar moeilijk mee.

Nu, in de herfst van 2006, eist de minister-president van Thüringen, Dieter Althaus (CDU) evenwel een OBI: Hij spreekt in deze context over een toekomstmodel van de pluralistische maatschappij ⁽²¹⁾. Jean-François Kahn, de auteur van het boek "Les Bullocrates" beschreef het bestaan van drie nieuwe categorieën in de maatschappij. Hij deed dat tijdens een opmerkelijk televisiedebat van de zender "ARTE" op 28 oktober 2006:

1. het leger langdurig werklozen, de arme laag of de ongeschoolde onderlaag;
2. de kleine bedienden, die als groep reeds verarmd zijn, en
3. de onderste middenlaag.

De onderste middenlaag omvat in België 60% van de bevolking. Ze brengt de hoofdbrok van de staatsinkomsten op onder de vorm van belastingen en sociale bijdragen. De beide eerste lagen van de bevolking dient niets of weinig te betalen, en de bovenste middenklasse, de zogenoemde elite, vindt omwegen om de betaling grotendeels te omzeilen. De onderste middenlaag bestaat ondertussen uit apothekers, handelaars, ingenieurs, slaggers, leraars, leidende bedienden, enz.

Velen daarvan zijn lang niet meer zo welstellend als vroeger en ze voelen zich min of meer verraden door de politiek. Wanneer de prijzen stijgen, maar de lonen volgen niet, dan is de levensstandaard niet meer gegarandeerd. Wanneer ondernemingen in moeilijkheden komen, dan zijn ook de arbeidsplaatsen van de leidende bedienden in gevaar. Deze onderste middenlaag zou in de toekomst extreme partijen aan de macht helpen in Europa.

De aan het begin beschreven problemen, werkloosheid, toenemende armoede en de zorgen om de financierbaarheid van de systemen voor sociale zekerheid, leiden tot angst voor de toekomst bij een meerderheid van de mensen in onze maatschappij.

Het gevaar bestaat daardoor, dat het tot het opzeggen van het generatiepact komt, zoals de karikatuur van Gerhard Mester ⁽²²⁾ zeer imponerend uitbeeldt:

Een aan iedereen uitbetaald onvoorwaardelijk basisinkomen dat toelaat in het levensonderhoud te

voorzien zou een invloedrijk en vertrouwenwekkend signaal zijn voor allen! Vóór alles zou het de opvoeding van kinderen ten goede komen en de bereidheid van jonge mensen om een familie te stichten. Het zou een rijkdom van ideeën en uitvindingen in de hand werken, enthousiasme opwekken voor onbezoldigde, vrijwillige activiteiten en politiek en cultureel engagement ondersteunen. Vandalenstreken en kleine criminaliteit zouden teruggedrongen worden wanneer milieubewust gedrag en respect voor alle mensen en voor de natuur vanzelfsprekend worden dankzij de wederzijdse solidariteit.

C. Noodzaak van het onvoorwaardelijke basisinkomen

1. Economische noodzaak

De Schotse ingenieur, Clifford Hugh Douglas, de uitvinder van "sociaal krediet", heeft op dit verband gewezen met zijn grondbeginsel $A + B$.

Men moet overwegen, dat in de prijzen van producten en diensten volgende kosten inbegrepen zijn:

- A. de lonen en wedden van arbeiders en bedienden;
- B. alle andere kosten van de producent resp. van de leverancier van de diensten (grondstoffen, bedrijfskosten, afschrijving van machines, belastingen en sociale bijdragen, rentelasten, winst van de ondernemer, enz.).

Wanneer de prijs van de producten en diensten dus samengesteld wordt uit $A + B$, dan is het duidelijk dat, wanneer het volledige economische plaatje bekeken wordt, de lonen en wedden niet volstaan, om alle vervaardigde producten en diensten te kunnen consumeren.

Wanneer niet alle producten en diensten kunnen geconsumeerd worden, dan bestaat een chronisch geldgebrek in de economische kringloop: Om dat te verhinderen,

dient men de lonen en wedden dus nog een beetje te verhogen: Het persoonlijke en onvoorwaardelijke basisinkomen.

Hieruit kan men dus concluderen: Het onvoorwaardelijke basisinkomen is daadwerkelijk een economische noodzaak en het dient bovenop het loon en de wedde aan elke burger uitgereikt worden.

2. Morele noodzaak

De vraag wordt gesteld: Is de tijd rijp voor een OBI? De auteur van het voorwoord, Günter Stolken, woordvoerder van het "Netwerk Basisinkomen" in Duitsland, pleit voor een uitgebreide maatschappelijke discussie en een grondige studie van de psychologische gevolgen van een dergelijke maatregel. Ook Prof. Götz Werner spreekt van een **omwisseling van de paradigma's**. En inderdaad, we zijn het gewoon geworden, de waarde van mensen enkel te meten aan de hand van de door haar / hem geleverde arbeid.

Zelfs de opvoeding van de kinderen door een liefhebbende moeder is in deze zin geen arbeid die "waarde" oplevert, in tegenstelling tot de prestaties van een onthaalmoeder of van de mensen in de kinderkribbe! Deze laatste worden betaald en hebben een maatschappelijk erkende status. De liefhebbende moeder en vader hebben die status niet!

Wan neer "niet-werken" en "vrije tijd" dezelfde betekenis krijgen als luiheid, dan dient er daadwerkelijk nog een lange weg afgelegd te worden op mentaal gebied.

Wie de mensen vertrouwen schenkt, zal van die mensen ook vertrouwen oogsten.

Het OBI biedt de beste kansen om de noodzakelijke solidariteit onder alle mensen ook in de toekomst te behouden.

Dan kan ook het wederkerige wantrouwen overwonnen worden in onze maatschappij die doordrongen is van de

idee "Goedkoop is beterkoop" en die ontstemd is in de politiek.

D. Financiering van het OBI

De beslissende vraag! De meeste werkgroepen die zich momenteel met het OBI bezig houden, bepleiten een financiering via de belasting over de toegevoegde waarde of via verschillende consumptiebelastingen. Zo heeft de stichter van de partij VIVANT in België, Roland Duchâtelet, voor de financiering van het OBI verschillende consumptiebelastingen, naargelang het product of de dienst voorzien in zijn berekeningen ⁽¹⁹⁾. De Duitse ondernemer Götz Werner bepleit een algemene verhoging van de BTW tot 100%. Het voorstel van het Solarenergie Förderverein ⁽⁴⁾ om via een verhoogde energiebelasting een individuele energiecheque uit te betalen, is te verdedigen, ook onafhankelijk van de financiering van een OBI, aangezien door hogere energieprijzen veel positieve uitwerkingen met betrekking tot de arbeidsmarkt, het energieverbruik en de bescherming van het klimaat bereikt worden.

Als men er nu ook nog rekening mee houdt, dat het onvoorwaardelijke basisinkomen een noodzakelijkheid is, zal men zeker gemakkelijk toegeven, dat dit basisinkomen niet hoofdzakelijk door een stijging van de BTW mag gefinancierd worden: Men zou daardoor het inkomen van de mensen opnieuw verminderen en consumptie moeilijker, zoniet onmogelijk maken. Het onvoorwaardelijke basisinkomen moet dus zonder nieuwe bijkomende belastingen aan iedereen uitgereikt worden.

Waar dient men dan het geld te halen voor dit onvoorwaardelijke basisinkomen, als het niet kan via een belastingsverhoging op consumptie?

Het antwoord is zeer eenvoudig en luidt:

Het dient helemaal niet gefinancierd te worden!

Het werkelijk onvoorwaardelijke basisinkomen dient door de Staat gewoonweg aan iedere burger uitbetaald te worden. Daarvoor is de voorwaarde dat de soevereiniteit over het geld weer terugkeert van de private commerciële banken naar de Staat.

Professor Ekhart Grimmel ⁽²³⁾ heeft de oprichting voorgesteld van een onafhankelijk "Monetair bestuur", dat enkel rekenschap dient af te leggen aan het parlement, teneinde de Staat toe te laten zijn soevereiniteit op gebied van geldcreatie waar te nemen. Het "Monetair bestuur" berekent de juiste hoogte van het basisinkomen en betaalt het aan alle burgers uit. Met de correcte hoogte van het OBI en van de belastingen kan men zowel inflatie als ook deflatie vermijden.

E. Het OBI en het geldsysteem

1. Het huidige systeem van Schuldgeld

Henry Ford heeft ooit eens gezegd in de trant van: "Het is goed, dat de mensen hun geldsysteem niet begrijpen, anders was er nog vóór morgenochtend een revolutie."

Opdat de steeds nieuwe schuldinteressen betaald kunnen worden, dient de economie steeds verder te groeien, zelfs tegen het belang van de mensen en van de natuur in: Dit is dus een vicieuze cirkel van gedwongen groei.

Zonder bijkomend geld kan de economie niet produceren: Dat betekent in ons systeem van schuld- of kredietgeld tegelijk een vicieuze cirkel in de schuldenopbouw.

Wegens het aandeel aan interesten in de goederen en diensten, en wegens de door de staat geheven belastingen om de schulden terug te betalen, wordt er automatisch een vicieuze cirkel gecreëerd die armoede veroorzaakt, een vicieuze cirkel van herverdeling van arm naar rijk.

Het is niet helemaal zonder reden dat de rente op schulden door de eeuwen heen steeds in de ban geslagen werd door de christelijke kerken.

Daarom schijnt de vraag gerechtvaardigd, waarom de kerken precies nu over dit thema zwijgen! Men zou er de kerken zelfs kunnen van verdenken, dat ook, in het bijzonder de katholieke kerk, in niet te verwaarlozen mate gebonden is in het zoeken naar winstbejag met globale financiële zaken! Wil de kerk dus liever meer geld dan sociaal geld? Zoals ook Erwin Scherer het formuleert: "In eenieder zit de aard van een gierige miljardair . . . de renteopbrengst op het spaarboekje is zoals het manna van de hemel, niemand wil aan deze goddelijke gift verzaken, . . ." Zelfs de katholieke kerk niet?

Voor de mensen is de renteopbrengst op de spaarrekening natuurlijk reëler en tastbaarder dan de belofte van prijsdalingen door een boycot van de interesten. De christelijke kerken bezitten echter de verzamelde kennis van de afgelopen eeuwen! Ze weten, hoeveel ellende, hoeveel economische crisissen, hoeveel oorlogen door het rente- en het samengestelde interestmechanisme veroorzaakt werden tot heden!

De christelijke kerken zouden daarom een sleutelrol kunnen overnemen bij de overwinning van de mistoestanden in het geldwezen!

2. Het nieuwe geldsysteem

Het nieuwe geldsysteem moet het mogelijk maken, zoals we gezien hebben, om het onvoorwaardelijke basisinkomen uit te betalen? Welke eigenschappen dient dat geldsysteem daartoe te hebben?

Ik verwijs hier nogmaals, voor de verdere studie van het geldwezen, naar de bijdragen en boektitel in de bibliografie onder het trefwoord "Geldwezen" ⁽⁹⁾.

Kort samengevat dient het "Nieuwe geldsysteem" de volgende eigenschappen te hebben:

- Het dient democratisch gecontroleerd te zijn. De soevereiniteit op het geld hoort toe aan de Staat en elke creatie van geld door private commerciële banken d.m.v. kredietopeningen uit het niets dient strikt verboden te zijn. Geldcreatie is principieel een exclusief voorrecht van de Staat.
- Geld dient "rentevrij" te zijn. De banken mogen enkel een "bewerkingsvergoeding" hanteren en op die wijze vervalt het effect van de samengestelde interest.
- Het dient ook "verzekerd te zijn van omloop". Deze verzekering, d.w.z. de garantie dat het geld niet vastgehouden en opgepot wordt maar steeds verder in omloop blijft, kan bereikt worden d.m.v. een gebruiksbijdrage. Een hoge gebruiksbijdrage voor baar geld en belegging van korte duur, geen gebruiksbijdrage maar ook geen interesten (!), voor beleggingen van langere duur.
- Tegelijk dient de Staat dan ook de vlucht van geld in aankopen van grond of onroerende goederen verhinderen door het heffen van passende belastingen.

De tegenwoordig in steeds toenemende mate toegepaste en door politici veelgeroemde PPS (Publiek – Private – Samenwerking) toont aan, hoe dicht onze maatschappij reeds bij de financiële afgrond staat! Uit geldgebrek zien de overheid, de federale staat, het land, de gemeenschap en de gemeente zich verplicht om hun onroerende goederen, bvb. administratiekantoren en scholen, aan private consortia van banken te verkopen, om op korte termijn het budget in evenwicht te brengen. Deze gebouwen worden aansluitend opnieuw gehuurd bij die banken, aan de huurprijzen die de markt voorschrijft. Een fantastische affaire voor de banken, een faillietverklaring van de Staat.

Recent hebben verschillende auteurs realiseerbare modellen voor een geldhervorming voorgesteld. Zo bijvoorbeeld Joseph Huber in zijn publicatie van 2004 "Reform der Geldschöpfung – Wiederherstellung des staatlichen Geldregals durch Vollgeld" over de hervorming van de geldcreatie ⁽²⁴⁾.

Huber stelt daarbij als eis dat de geldcreatie door de private commerciële banken zou beëindigd worden en dat een controle van het geldwezen zou gebeuren door een staatsinstantie die volkomen onafhankelijk is van de regering, bvb. de Europese Centrale Bank.

Eckart Grimm ⁽²³⁾ denkt voor deze opdracht aan een "Monetair Bestuur", onafhankelijk van de regering maar ingericht door de Staat. Deze instantie schrijft het nodige geld over aan het ministerie van financiën, renteloos en de facto vrij van aflossingen, om te gebruiken voor de algemene noden van de openbare sector.

De commerciële activiteiten van de private banken zouden slechts mogelijk blijven, volgens Huber, met geld uit spaardeposito's, dus met "Vollgeld" (volgeld, reëel geld in tegenstelling tot uit het niets gecreëerd schuldgeld).

3. Initiatieven voor een extra muntstelsel

Men dient er natuurlijk ook realistisch gezien van uit te gaan, dat de daarvan profiterende, kleine maar zeer machtige groep van de rijken deze veranderingen in het geldsysteem, met verstreckende gevolgen niet zonder meer zullen goedkeuren. Zelfs in tegendeel! Daarom zijn de initiatieven voor regionale muntstelsels in vele landen ter wereld, ook in Duitsland ⁽²⁵⁾, toe te juichen.

Deze initiatieven hebben een bewustzijnsverruimende werking op de bevolking, met betrekking tot de nadelige effecten van ons huidig geldsysteem.

In het boek "Regionalwährungen – Neue Wege zu nachhaltigem Wohlstand" (Regionale muntstelsels - Een nieuwe weg naar duurzame welstand) voeren Margrit

Kennedy en Bernard A. Lietaer ⁽²⁶⁾ veel overtuigende argumenten aan voor het invoeren van complementaire muntstelsels.

Samengevat enkele eigenschappen en uitwerkingen van regionale extra muntstelsels:

- Ze zijn geen alternatief, maar een vervolmaking van het huidige geldsysteem. Ze zullen de Euro dus niet vervangen, maar hem stabiliseren!
- Ze zorgen voor sociale, culturele en ecologische voordelen.
- Ze bieden nieuwe financiële liquiditeit, daar waar een officieel muntstelsel schaars en duur gehouden wordt.
- Ze creëren nieuwe arbeidsplaatsen.
- Ze verbeteren de sociale samenhang.
- Ze zijn werkelijk een aanwinst voor iedereen!

Parallel met de ontwikkeling van regionale muntstelsels dient echter de politieke eis tot een hervorming van het geldsysteem als eerste prioriteit gesteld worden! De Kiezers zouden zich moeten realiseren dat, enkel vanwege de interesten op kapitalen, de levensduurte 30% tot 40% te hoog is.

Door de afbouw van deze wantoestand, veroorzaakt door de samengestelde interesten, zou er bij de bevolking een toename van de koopkracht met 90% bereikt worden.

En hoe zit het dan met de 10% rijken, die nu interesten ontvangen? Zijn er ook voor de meer vermogende burgers zelf?

Ze zouden natuurlijk, na de hervorming van het geldsysteem, met hun verzameld geld geen exponentiële stijgingen in de waarde van hun beleggingen meer kunnen realiseren. Maar ze zouden de zekerheid verkrijgen, in tegenstelling tot hun huidige situatie, dat hun vermogen door de jaren en decennia heen een

volkomen stabiele, gelijkblijvende waarde zou behouden. Vele rijken zouden waarschijnlijk zelf zwaar getroffen worden door een wereldwijde ineenstorting van economie en financiën.

Een dergelijke ineenstorting is volgens het oordeel van de experts onvermijdbaar in ons huidig geldsysteem.

Als verder argument kan tenslotte aangevoerd worden, dat ook bij een rijke geen echte levenskwaliteit kan ontstaan, wanneer men op de laatste bloeiende tak van een reeds afgestorven boom zit! Om nog te zwijgen over een toenemende criminaliteit en een zich steeds meer manifesterend vandalisme, bij stijgende armoede en groeiende verbittering van de mensen.

8. Het bindende referendum op volksinitiatief: Een politieke noodzaak?

De twee hoofdoorzaken van de wezenlijke problemen in onze maatschappij zijn hiervoor reeds aangehaald en besproken: Het is enerzijds de foutieve omgang met energie en anderzijds de uitwerkingen van ons asociaal geldsysteem.

Bijgevolg is de oplossing van deze problemen eigenlijk zondermeer mogelijk, op voorwaarde dat de politieke wil ertoe bestaat.

We stellen echter vast, dat veel leidende politici, die uit het bedrijfsleven komen, in de politiek gaan en na hun actieve politieke loopbaan dan opnieuw naar het bedrijfsleven terugkeren. Zelfs parallel met de uitvoering van hun politiek mandaat zijn vele politici nog lid van de raad van toezicht of commissaris van grote bedrijfsconcerns. Jean Grossholtz formuleerde het als volgt:

"Een belangrijke aangelegenheid die iedereen zou moeten begrijpen – het gebeurt in de Verenigde Staten en over de hele wereld: De regering zelf wordt geprivatiseerd!"

De reeds geciteerde Jean-François Kahn beschrijft de bovenlaag, de elite, waartoe hij ook de leidende politici telt, als een ingekapselde, in zijn cocon levende groep, die de problemen van de onderste bevolkingslagen zelfs niet meer waarneemt. Met als enig doel de macht te kunnen behouden worden coalities tussen praktisch alle partijen mogelijk, terwijl de personen in het topmilieu echter steeds dezelfde blijven.

In een opmerkelijk hoofdartikel schrijft de redacteur Gerd Zeimers op 28 oktober 2006 in de Belgische krant

"Grenz-Echo" over de oorzaken van de schadelijke macht van de socialistische partijbonzen in Wallonië:

Op zoek naar de redenen ... stoot men onvermijdelijk op dat kankergezwel, dat Wallonië verhindert om economisch en maatschappelijk gezond te worden: het gedrocht van de <particratie>, de heerschappij van de partijen.

W.- Robert Needham wijst elke privatisering af in zijn bijdrage "Profit as the Root of all Evil – The Devil is in the Details" (2006) (Winst als de bron van alle kwaad – De duivel zit in het detail). Volgens hem bestaat er niet zoiets als een vrije markt, enkel markt - macht en het verraad van de machtigen aan hun sociale verantwoordelijkheid. Niemand minder dan de bekende Amerikaanse econoom Joseph Stiglitz eist de strenge reglementering van de globalisering en een echte democratisering van de machtigste instituten, zoals het internationaal muntfonds, dat tegenwoordig enkel de USA dient. Volgens hem behoort ook een reglement voor faire wereldhandel, de verlaging van de schulden der ontwikkelingslanden en de beperking van de macht van multinationale concerns gerealiseerd te worden.

Waarschijnlijk kan men het de meeste Politici vergeven, dat ze de ware samenhang van deze verkeerde ontwikkelingen niet kennen. Maar enkelen onder hen dienen echter verantwoording af te leggen tegenover de mensheid, volgens de zin van Bertholt Brecht:

"Wie de waarheid niet kent, is slechts een domkop. Maar wie ze wel kent en ze een leugen noemt, dat is een misdadiger!"

We mogen dus niet van de leidende politieke klasse verwachten dat ze uit eigen beweging de noodzakelijke politieke beslissingen zullen nemen.

Men kan hoogstens de verwachting koesteren dat, dankzij de toenemende stand van de wetenschap bij de burgerbevolking, de druk van de straat zo groot wordt, dat de politieke partijen voor de gunst van hun kiezers moeten vrezen. Dan zullen ze snel in de gewenste richting omzwenken.

De druk van een mogelijk volksbesluit, in een bindend referendum, zou zeker wezenlijk sneller tot het doel leiden. Op lange termijn denkende en enkel de "goede zaak" dienende politici zouden versterkt worden tegenover hun politieke collega's, die enkel de economische en de financiële machten dienen en tegenover de media. Zo kunnen dan beslissingen bereikt worden, die vandaag voor de politieke partijen en hun aangesloten instellingen onmogelijk denkbaar zijn.

Snel "Andersom Denken" en de versterking van de niet in het eigenbelang handelende politici is ook voor de tijdige oplossing van het meest dringende probleem van onze maatschappij, de klimaatverandering, onvermijdelijk. Indirect werd dit thema in de voorafgaande hoofdstukken reeds meerdere keren aangeraakt en een afzonderlijke afhandeling over de klimaatverschuiving was eigenlijk niet voorzien. Na gesprekken met meerdere jonge families heb ik echter voor het eerst ervaren, hoeveel zorgen, ja zelfs hoeveel angst het thema van de opwarming van de aarde intussen bij jonge mensen veroorzaakt. Daarom in het volgende hoofdstuk nog enkele bemoedigende opmerkingen.

9. Veel positiefs over de klimaatbeheersing dankzij een politiek van zero-emissie zonder kernenergie!

Intussen heerst een algemene eensgezindheid, dat de verandering van het klimaat een realiteit is. De experts zijn unaniem de mening toegedaan, dat deze klimaatverandering overwegend (voor 80%) door de verbranding van kolen, minerale olie en aardgas ontstaat.

Het probleem, en dat is een eerste positief inzicht, is hiermee duidelijk gedefinieerd, zelfs ook in de politieke kringen. Bekijk hiervoor bvb. de film van Al Gore "An Inconvenient Truth" (Een Ongemakkelijke Waarheid) of lees het boek van Tim Flannery "The Weather Makers" (De Weermakers). Het is bovendien volkomen duidelijk dat deze klimaatverandering enkel binnen verdraaglijke grenzen kan gehouden worden door een politiek van zero-emissie van broeikasgassen ⁽²⁷⁾.

Derhalve kan de gevolgtrekking als volgt gemaakt worden: Wanneer men de noodzakelijke maatregelen nu aangrijpt, dan zou er voor de huidige generatie van 20- tot 40-jarigen geen reden tot angst voor de wereldwijde opwarming bestaan.

Waaruit bestaan nu deze noodzakelijke maatregelen?

Daartoe dient men de volgende vraag te beantwoorden; Waardoor dient men kolen, minerale olie en aardgas te vervangen? Hoe kan men, anders gesteld, een zero-emissie van broeikasgassen in overeenstemming brengen met de nodige en toereikende energievoorziening?

Voor het antwoord op deze vragen worden in de bijdragen van de media en in de openbare mening op het ogenblik twee mogelijke strategieën in aanmerking genomen:

1. Klimaatbescherming door rationeel energiegebruik (R.E.G.) en door de uitbouw van zowel kernenergie als duurzame energie (D.E.), en
2. Klimaatbescherming door R.E.G. en uitbouw resp. gebruik van Duurzame Energie ZONDER opnieuw activeren van kernenergie.

Er kan geen twijfel over bestaan dat de exploitanten van kerncentrales, die tegelijk de exploitanten zijn van conventionele elektriciteitscentrales op basis van kolen, aardolie en aardgas, intensief voor een strategie lobbyen waarin kernenergie aanwezig blijft. Daarom worden vandaag de gebruiksduurverlenging van de bestaande kerncentrales, de bouw van nieuwe kerncentrales en de intensieve eis tot onderzoek in fusietechnologie met overheidsmiddelen steeds meer geëist en reeds doorgevoerd.

Hoe sterk de lobby van de kerncentrale-uitbaters wel is, kan men ook daaruit afleiden, dat de politieke leiders in de industriële naties de kernenergieoptie nog steeds open houden, niettegenstaande men de ondeugdelijkheid van kernenergie voor het beschermen van het klimaat met slechts enkele zinnen kan bewijzen.

Het zich vastklampen aan kernenergie beschermt echter niet het klimaat, maar voert gans in tegendeel tot een massieve opwarming van het klimaat. Waarom?

Het antwoord is zeer eenvoudig:

Het klimaat is internationaal, de verwarming van het klimaat gebeurt op wereldwijde schaal.

Het gebruik van kernenergie zal echter steeds alleen maar voor enkele rijke landen mogelijk zijn. De andere landen zullen daarom hun stijgende vraag naar energie

steeds meer opvangen met kolen, aardolie en aardgas, en daardoor de klimaatwijziging alleen maar verder doen toenemen.

Behalve wanneer de rijke industrielanden – bijvoorbeeld – hun energievoorziening volgens de tweede strategie ontwikkelen: **R.E.G. en 100 % afdekken van de vraag met duurzame energiebronnen.**

Dat deze tweede strategie realistisch en effectief is, wordt aangetoond door gefundeerde wetenschappelijke studies (1,30,31). Ook dat is een zeer positief en bemoedigend inzicht!

Deze strategie omvat drie elementen:

1. Energiebesparing en verhoging van de efficiëntie,
2. Gebruik van alle vormen van duurzame energie (D.E.), en
3. Uitbouw van Warmte – Kracht - Koppeling (W.K.K.).

Sinds tientallen jaren doet de conventionele energielobby aan een onverantwoorde verspreiding van foutieve informatie aan de publieke opinie, door kwaad te spreken over de capaciteit van de duurzame energiebronnen. Ook de politiek wordt door deze concerns in dit opzicht intensief beïnvloed.

Over de capaciteit van de duurzame energie enkele getallen: Wereldwijd komt ongeveer 20% van de gebruikte energie uit duurzame energie en slechts 3,3% van de verbruikte energie komt van kerncentrales. In slechts 5 jaar slaagde Duitsland erin, dankzij een gunstige wetgeving, het aandeel van de D.E. voor de stroomproductie tot 11% te verdubbelen! Het wereldwijde theoretische potentieel van de D.E. bedraagt ongeveer 50.000 keer de wereldwijde elektriciteitsproductie en het technische potentieel van de D.E. bedraagt toch ook minstens het 20-voud van de wereldwijde elektriciteitsproductie.

Tenslotte kan men zich nog de vraag stellen:

Hoeveel tijd hebben we nog?

Deze vraag is eigenlijk al beantwoord. Aangezien de opwarming van het klimaat al realiteit is en met elke emissie van broeikasgassen versterkt, kan het enige antwoord slechts zijn: Er is geen tijd meer!

Elke staat, elk land, elke gemeente en elke burger dient zelf zijn verantwoordelijkheid op te nemen om te streven naar een zero-emissie van broeikasgas.

Het decentrale gebruik van zonne-energieën (wind, water, biomassa, zonnestraling) biedt daarenboven – in tegenstelling tot de conventionele centrale energieproductie – de ongemeen positieve en spannende kans op lokale en regionale samenwerking en netwerkvorming ⁽²⁸⁾.

Dankzij de wet op duurzame energieën (E.E.G. – Erneuerbare Energien Gesetz) zijn in Duitsland al na slechts enkele jaren veel coöperatieven ontstaan voor het gebruik van windenergie en voor de opwekking van elektrische stroom en warmte in biogasinstallaties. De landbouw profiteert ook, omdat ze de biologische brandstoffen en duurzame ruwe stoffen voor chemische processen produceert en op de markt brengt. Industrie, ambachten en onderzoek vinden een breed werkterrein op het gebied van het gebruik van zonnestraling en alle vormen van D.E., energiebesparing, efficiëntieverhoging en ook in het brede domein van de opslag van energie.

Met de duurzame energie bieden zich – naast de handhaving van de overlevingskansen – nieuwe perspectieven aan voor een behoedzame economie en ook voor een sterkere solidariteit, hogere welstand en betere levenskwaliteit in de maatschappij.

Er geldt een ander grondbeginsel:

"Welstand en klimaatbescherming, in plaats van broeikaseffect en kernenergie!"

10. Samenvatting

De onopgeloste problemen in onze maatschappij vereisen nieuwe uitgangspunten voor de gedachtegang. De hoge werkloosheid, toenemende armoede, stijgende openbare schuld niettegenstaande betere economische prestaties en met een achtergrond van wereldwijd functionerende economische concerns, leveren een nieuwe blik op de eerbiedwaardige productiefactoren "arbeid" en "kapitaal".

Ze vergen de afgewogen inachtneming van de machtigste productiefactor, namelijk de productiefactor "energie". Een energieprijs die op vooruitziende wijze progressief oploopt, in combinatie met de daling van de zogenoemde loonlasten is een eerste sleutelelement van deze nieuwe oriëntatie. Enkel wanneer de energieprijs hoog genoeg is, worden energiebesparing en het gebruik van duurzame energiebronnen eindelijk een economische noodzaak, en slechts dan zullen de beleggers opnieuw in arbeidsintensieve bedrijven investeren.

De massale werkloosheid, het dreigende bankroet van onze sociale zekerheid, de grenzeloze bureaucratisering, de milieuproblematiek vereisen ook dat we gaan:

"Andersom Denken"

met het oog op de uitbetaling van een onvoorwaardelijk basisinkomen (OBI) en met betrekking tot de zich opdringende hervorming van het geldwezen.

Geld is een ruilmiddel en mag daarom niet zelf tot ruilgoed worden. De interest en de samengestelde interesten dienen vervangen te worden door een gebruiksvergoeding, en de soevereiniteit om geld te creëren dient terug te keren naar de Staat: Naast de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht is er nog een vierde macht nodig, van de regering onafhankelijk en alleen rekenschap verschuldigd aan het volk. Dit kan bvb. de Nationale Bank zijn, in de functie van een onafhankelijk monetair overheidsbestuur. Het

argument, dat daardoor opnieuw een communistische planeconomie ingeleid wordt, kan onmogelijk aanslaan, daar de private commerciële banken niet afgeschaft zouden worden, maar alleen de immorele consequenties, veroorzaakt door de automatisch doorgaande, exponentiële groei van het geldvermogen, zouden gestopt worden ⁽²⁴⁾.

In onze huidige maatschappij, gekenmerkt door gierigheid, is het moeilijk de mensen duidelijk te maken, dat de renteopbrengst op een spaarboekje geen hemels manna is, maar dat ze zelf wellicht tot de 80% van de bevolking behoren die, niettegenstaande de renteopbrengst, massief bijbetalen en dat ze eigenlijk uitgebuit worden.

Het OBI maakt in deze situatie een harmonische nieuwe oriëntatie van de globale geldmarkt mogelijk. Met recht hekelen we de manier van zaken doen van de wereldwijd agerende verzekeringsmaatschappijen, investeringsfondsen en private commerciële banken: Ze zijn uitsluitend op financieel winstbejag afgestemd, wanneer ze bvb. een goed functionerende onderneming opkopen, "saneren" d.w.z. maximaal personeel ontslaan en dan deze onderneming met winst opnieuw doorverkopen.

Hierbij mogen we niet vergeten dat we misschien zelf deelnemen aan deze financiële business, zonder het te beseffen, en wel wanneer we bvb. voor het verhogen van ons later pensioen geld storten in een dergelijk investerings-, verzekerings- of pensioenfonds en dan ook het grootsmogelijke rendement verlangen. Het OBI kan echter ook dergelijke "verworven rechten" probleemloos compenseren en vervangen.

11. Slotgedachte

De boodschap van deze korte verhandeling kan eigenlijk in een volstrekt positieve mededeling vervat worden:

De problemen in onze maatschappij kunnen allemaal opgelost worden!

Bij de oplossing spelen een hoge energieprijzen en de hervorming van het geldsysteem een doorslaggevende rol. Het onvoorwaardelijke basisinkomen (OBI) is de sleutel tot het "Andersom – Denkproces": Het OBI versterkt de zelfstandigheid van het individu en vereist tegelijkertijd dat de mensen onderling solidair zijn.

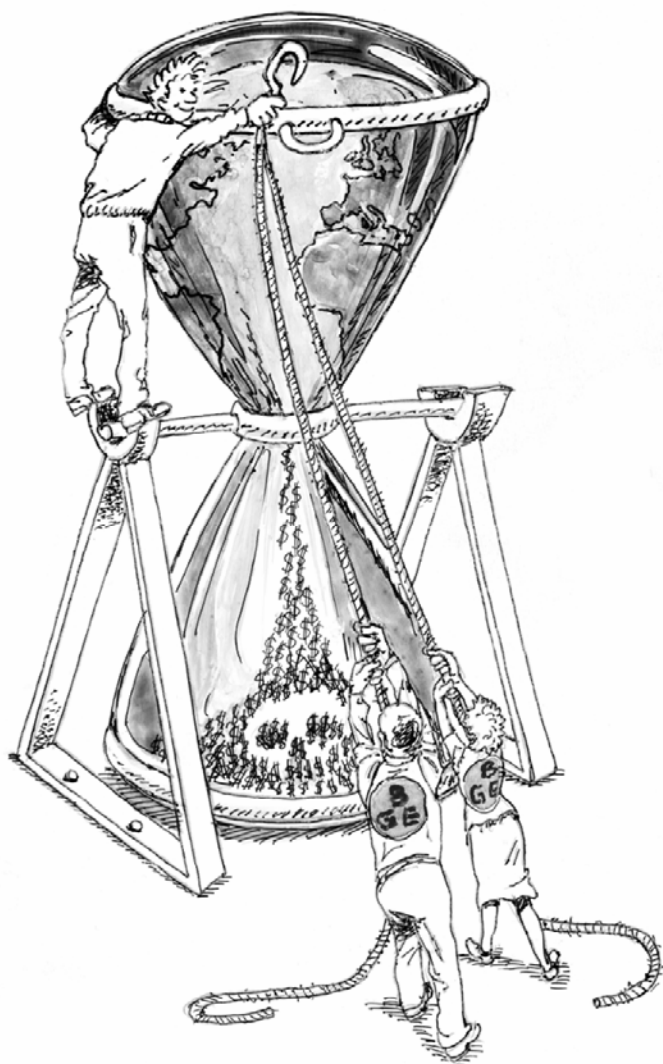
Mahatma Ghandi zei het zo:

"De aarde heeft genoeg om de behoeften van allen tevreden te stellen, maar nooit genoeg voor hun hebzucht."

Kunnen we nog tijdig deze heroriëntatie doorvoeren?

Ik blijf optimistisch, dankzij de wereldwijde communicatiemogelijkheden die het internet ons biedt. Dit soort media kan nog niet gecontroleerd worden door de rijken noch door de machtigen. Men kan ideeën snel en op intercontinentale schaal overbrengen. De waarheid over onfaire structuren en werkwijzen van bvb. het geldsysteem, de waarheid over de uitbuiting van de natuurlijke hulpbronnen en de sluipende vernietiging van onze blauwe planeet ondermeer vanwege de klimaatverandering kan niet meer gecamoufleerd worden, zoals het vóór het internettijdperk was.

Bijtijds "Andersom Denken" zal ons er toe brengen om de zandloper, die onze blauwe planeet bevat in het bovenste deel, tijdig om te keren. In de wurggreep van de op winstbejag beluste concerns sijpelt onze aarde weg, zandkorrel voor zandkorrel, met elke uitstervende planten- en diersoort. Het enige wat overblijft is een hoop nutteloze bankbiljetten.

Wanneer we de zandloper echter gemeenschappelijk omdraaien, dan wordt onze wondermooie planeet, morgen, behouden in het heelal draaiend, ook onze kinderen en kleinkinderen dienen, zoals hij ons en onze voorouders al sinds miljoenen jaren zo wonderbaar gediend heeft.

12. Dankbetuigingen

De auteur van het voorwoord, De heer Günter Sölken, verdient als eerste mijn dank: Zonder zijn aansporing, aansluitend aan mijn voordrachten over dit thema, zou ik deze verhandeling niet opgesteld.

Dank ook aan de Solarenergie-Förderverein Deutschland e.V. ⁽²⁹⁾ voor de toelating om schetsen en karikaturen uit de "Solarbriefe" over het thema energiebelasting te mogen gebruiken.

De eerste aanwijzing over de fouten in ons geldsysteem ontving ik van Paul Nollen en van de leden van de werkgroep over geldthema's bij VIVANT – Vlaanderen: Aan hem en aan de leden van de werkgroep dient ook mijn hartelijke dank toe te komen.

Beste dank aan Hubert Schäfer voor het maken van de tekening op de titelbladzijde, en aan Andreas Hock voor de vormgeving van de titelbladzijde en van de opmaak van deze verhandeling.

En tenslotte dank ik ook de militanten van de VIVANT – beweging en partij voor de vele waardevolle suggesties en voor de redactionele aanwijzingen.

Joseph Meyer

13. Bibliografie

1. Studie voor de Europese commissie: "Long-Term Integration of renewable energies into the European energy system", Physica Verlag Heidelberg, 1997, ISBN 3-7908-1104-1
2. Wolf v. Fabeck, "Gegen die Arbeitslosigkeit- Energiesteuern statt Lohnsteuern und Sozialabgaben", Solarbrief 1/04, Seite, 4-12, 2004
3. Helmut Creutz, Das Geldsyndrom, 2001, Seite 408, ISBN 3-928493-46-9
4. Wolf von Fabeck, "Arbeitsplätze und soziale Gerechtigkeit- Aber wie?" Solarbrief- Sonderheft, Oktober 2005, Seite 4-11
5. Kümmel Reiner, "Energie, Wirtschaftswachstum und Beschäftigung" in Solarbrief 1/04, Seite 13-23
6. Titelblad van het tijdschrift "Energie und Zukunft", Ausgabe 1, Juni 2006
7. Grahl Jürgen, "Umsteuern durch Energiesteuern", Solarbrief-Sonderheft, Seite 12 – 19, Oktober 2005, ISSN 0946-8684
8. Kessler Wolfgang, Weltbeben - Auswege aus der Globalisierungsfalle, Seite 92, 2002, ISBN 3-88095-125-X
9. Geldwezen: www.geldreform.de, www.freiwirte.de, www.INWO.de, www.socialcurrency.be, www.monies.cc, www.systemfehler.de
 - Kennedy M., Libérer l'argent de l'inflation et des taux d'intérêts, ISDN 0-88058-161-3
 - A Privatised Money Supply
www.basicincome.com/basic_banks.htm
 - Pilote A., La dette publique,
www.praxion.org/article.php3?id_article=6

- Huber J., Robertson J. Creating New Money:
www.jamesrobertson.com/book/creatingnewmoney.pdf
- 10. Max von Bock:
Online videoanimatie over het wezen van het geld:
www.goldseiten.de/content/diverses/artikel.php?storyid=3552
- 11. Kennedy Margrit, Geld ohne Zinsen und Inflation,
1990, Goldmann Verlag, ISBN 3-442-12341-0
- 12. Haussmann Heinrich, Der Josephspennig, Pro-Future-Capital-ag-Info-dienst, Jahrgang 3, Oktober 2003
- 13. R. Prengel, "Wirtschaftskrisen und warum sie eigentlich Geldkrisen heißen müssten" Internet:
www.freiwirte.de, "Textbeiträge"
- 14. Titelblad van het tijdschrift "Solarbrief-Sonderheft",
Oktober 2005, ISSN 0946-8684
- 15. OBI – Historische achtergrond:
www.etes.ucl.ac.be/bien/BI/HistoryBI.htm en
www.etes.ucl.ac.be/bien/BIEN/HistoryBIEN.htm
- 16. www.grundeinkommen.de, www.socialcurrency.be,
www.basicincome.be, www.unternimm-die-Zukunft.de
- 17. Duchâtelet Roland, N.V. Belgie – Verslag Aan De
Aandeelhouders, 1994, Globe, ISBN 90-5312-133X
- 18. Duchâtelet Roland, De Weg Naar Meer Netto Binnen-
lands Geluk, 2004, ISBN 90 5617 5769
- 19. Het programma van VIVANT, 2003, www.vivant.org
- 20. Werner Götz, Die Wirtschaft befreit die Menschen von
der Arbeit, [www.attac.de/genug-fuer-alle/cms/
readarticle.php?article_id=13](http://www.attac.de/genug-fuer-alle/cms/readarticle.php?article_id=13)
- 21. Althaus Dieter, Das solidarische Bürgergeld, [www.d-
althaus.de](http://www.d-althaus.de)
- 22. Solarbrief 3/06, Seite 12, ISSN 0946-8684

-
23. Grimmel Eckhardt, Das Geld muss verstaatlicht werden! Anmerkungen zum Freigeld Silvio Gesells, 2000, Der Dritte Weg, 31, Heft 5, S.24-25, Treuchtlingen
 24. Huber Joseph, Reform der Geldschöpfung- Wiederherstellung des staatlichen Geldregals durch Vollgeld, Zeitschrift für Sozialökonomie, Nr. 142, Sept.2004, S.13-21, ISSN 0721-0752
 25. www.regionetzwerk.de, www.Regiogeld.de, www.margritkennedy.de, www.accessfoundation.org
 26. Kennedy Margrit, Litaer Bernard A., Regionalwährungen– Neue Wege zu nachhaltigem Wohlstand, 2004, ISBN 3-570-50052-7
 27. Fell H.-J. u.a., Die Klimakatastrophe lässt sich nur mit einer Nullemissionsstrategie abwenden, Solarzeitalter, 4/2006, ISSN-Nr. 0937-3802
 28. Paulitz H., Revolutionierung der gesellschaftlichen Verhältnisse durch dezentrale Energiegewinnung, Solarzeitalter, 4/2006, ISSN-Nr. 0937-3802
 29. Solarenergie-Förderverein Deutschland e.V., Internet: www.sfv.de
 30. www.eurosolar.org
 31. Waffenschmidt E., 100% Erneuerbare Energien sind möglich, www.waffenschmidt.homepage.d-online.de

